

Høringssvar til anbefalinger for fremtidens folkeskoler i Norddjurs Kommune

Indsendt af Nikoline & Chris Stampe, tilflyttere fra nabokommuner og bosiddende mellem Ørsted og Voer. Forældre til 1 barn i Skovsprutten og 1 barn i tidlig SFO på Rougsøskolen, Børneby Nord.

Først og fremmest vil jeg rose forvaltningen for at tilvejebringe en opmærksomhed på skoleområdet i vores kommune.

Et fremtidssikret skolevæsen bør tage udgangspunkt i, at skole ikke alene er en driftsenhed, men en samfundsbærende institution – særligt i vores landkommune. En skole er fundamentet for både dannelse, trivsel, bosætning, erhverv og lokal sammenhængskraft.

Der bør derfor anlægges en helhedsorienteret tilgang, hvor skolepolitik ikke behandles ud fra en silotænkning, men ses i tæt sammenhæng med bosætning, landdistriktsudvikling, transport, erhverv, fritid og kommunal økonomi.

Det er centralt, at jeres kommende beslutninger omkring vores skoler i kommunen ikke alene baseres på faldende børnetal (som i øvrigt er et landsdækkende problem) og bygningsøkonomi (pga. kommende krav om energioptimering af kommunale bygninger), men også har fokus på de langsigtede konsekvenser som f.eks.:

- Trivsel, dannelse, læringskvalitet og faglighed
- Tilflytning og fastholdelse af børnefamilier, herunder bosætning
- Fastholdelse og tiltrækning af ressourcestærke familier
- Lokalt erhvervs- og foreningsliv
- Kommunens fremadrettede skattegrundlag

Faldende elevtal bør ikke automatisk tolkes som et uafvendeligt vilkår, men også som en mulig konsekvens af tidligere skolestruktur beslutninger. Når man flytter skoleoverbygninger, presser skolernes økonomi, har tilgang af ressource svage familier, centraliserer og samtidig mangler at tilpasse og optimere den eksisterende bygningsmasse til elevantal og brug, så er det uundgåeligt ikke også at miste økonomi og elever som tiden går.

I dette høringssvar har vi primært fokus på Børneby Nord og dette nærområde, da vores kendskab til kommunens andre skoledistrikter er begrænset.

Vi er selv tilflyttere til Norddjurs fra hhv. Syddjurs og Randers kommune, hvor vi ganske unge bosatte os på en mindre landejendom mellem Allingåbro og Ørsted. Det var den lave boligpris og pladsen til store armbevægelser, som i første omgang tiltrak os. Det vi fandt, var dog langt mere end det – her er "naboskab", natur, fjord/kyst, ro og et ekstraordinært aktivt foreningsliv, som vi ikke har oplevet andre steder. Vi er blevet så glade for området, at vi for 10 år siden købte endnu et drømmelandsted mellem Ørsted og Voer – tæt på fjorden, helt op af skoven og med god plads til dyr og vores dengang kommende børn. Vi turde købe "længere" ude – på den anden side af Højbækken – fordi vi med planer om børn havde gode muligheder for institution og skole i cykelafstand.

Herude i Ørsted kan vi noget. Vi elsker nærmiljøet og "her kommer vi hinanden ved" følelsen. Vi hjælper hinanden på kryds og tværs af generationer, status og ressourcekraft. Her er plads til alle – og vi rummer hinanden. Det vil vi meget gerne give videre til vores børn – og andres børn. Det er et helt unikt samfund.

Vi er en ressourcestærk familie, som har gjort et aktivt valg om at bosætte os i det lille nære samfund. Men vi må også gøre opmærksom på **at vores børn ikke skal lide under for manglende lokale funktioner i et moderne samfund**. Kommunens børn fortjener derfor at deres skolegang prioriteres i nærområdet.

Savner trivsel og faglighed

Vi finder det nødvendigt at understrege, at arbejdet med at udvikle fremtidens folkeskole i Norddjurs Kommune ikke alene kan handle om de fysiske rammer. Vi savner at måling af trivsel blandt elever, lærer, pædagogisk personale og forældre indgår som et led i beslutningsprocessen. Har I et reelt overblik over, hvad der fungerer godt – og hvad der ikke fungerer – i de læringsmiljøer, skolerne allerede har?

Kommunen har selv peget på, at en alt for stor andel af eleverne forlader folkeskolen uden at bestå afgangseksamen. Alligevel savner vi en reel analyse af årsagerne bag udviklingen. Uden den viden bliver det vanskeligt at sætte målrettet og rettidig ind for at hjælpe eleverne bedre gennem skoleforløbet og styrke deres faglige resultater. Når årsagerne ikke identificeres, bliver det samtidig svært at pege på løsninger, der reelt kan ændre den negative statistik. Risikoen er, at der bruges betydelige ressourcer på skoleområdet uden den ønskede effekt for børnene.

Tilpas bygningsmassen til langsigtet brug

Generelt fremgår det tydeligt af Kloge m²-rapporten, at kommunen råder over for mange utidssvarende skolekvadrater, og at den eksisterende kapacitet ikke udnyttes optimalt i dag. Det peger ikke nødvendigvis på en ren reduktionsstrategi, men på et behov for udvikling og en mere strategisk anvendelse af de eksisterende rammer.

Overskydende arealer kan eksempelvis anvendes til andre formål gennem udlejning til relevante erhverv eller uddannelsesfunktioner. Samtidig bør det overvejes, om overbygninger kan samles på de skoler, hvor kapaciteten og faciliteterne allerede er til stede.

Vi bakker op om anbefalingen om at nedrive omkostningstung og utidssvarende bygningsmasse. I den forbindelse bør hver enkelt skole gennemgås med fokus på både driftsøkonomi, energiforbrug og faktisk anvendelse. På Rougsøskolen kan det eksempelvis være relevant at undersøge, om de to gamle gymnastiksale med tilhørende omklædningsrum bør nedrives, når Rougsøhallen ligger i direkte tilknytning til skolen og kan dække behovet.

Samtidig bør kommunen aktivt undersøge mulighederne i den nye økonomiaftale, hvor der er afsat 8 milliarder kroner til forbedring af de fysiske rammer på landets skoler.

Kommunen står allerede overfor krav om renovering af de kommunale bygninger med særlig fokus på energi- og klimatilpasning (årlig renovering af 3% af bygningsmassen til energimærke B og opsætning af solceller) – derfor er det nærliggende at samtænke skolernes rammer ind i dette, så ressourcerne anvendes mere langsigtet og strategisk.

Op til 9. klasse i Børneby Nord

Vores overvejelser peger på, at 7.-9. klasse kan bringes tilbage til Rougsøskolen. De fysiske rammer har tidligere rummet et overbygningstilbud, og det vil samtidig skabe en mere sammenhængende skolegang for skolens elever.

Et sådant tilbud vil give Børneby Nord og nærområdet et reelt valg efter 6. klasse, hvor elever fra Langhøjsskolen, Allingåbro Skole og Auning Skole kan vælge mellem Auning Skole og Rougsøskolen som overbygningsskole. Vi synes, at Allingåbro skole ligger geografisk for tæt på Auning til at differentiere sig tilstrækkeligt fra det tilbud, som allerede er. Vi ser ikke Rougsøskolen som en konkurrent til Auning Skole, men som et alternativ med en anden profil. Forskellighed kan styrke det samlede skoletilbud i Norddjurs Kommune og give et mere kvalificeret valg for forældre og elever.

Et ekstra overbygningstilbud kan samtidig fastholde elever, som ellers ville vælge en skole uden for kommunen, fordi transporten er lang, og fordi overbygningsskolens omdømme er svingende.

På den baggrund kan der med fordel arbejdes videre med idéen om profilskoler, hvor de to nærtliggende overbygningsskoler får hver deres tydelige faglige og pædagogiske profil.

Overgange, SFO og struktur

Et centralt tema i anbefalingerne er ønsket om færre overgange. Her er det vigtigt at nuancere, hvad en overgang reelt betyder for børn.

Vi oplever, at tidlig SFO fungerer godt i praksis. Vores datter har siden april været i tidlig SFO på Rougsøskolen frem mod skolestart, og oplevelsen har været en rolig og gradvis overgang. Kendt personale fra børnehaven og strukturen med morgensamling følger barnet til tidlig SFO. Fysisk ligger børnehaven og tidlig SFO lige ved siden af hinanden, så oplevelsen blot er "et stueskifte". Børnene har allerede mødt deres nye lærer og været på en "prøvedag" i skole. Når børnene efter sommerferien starter i skole, føles overgangen ikke så brat, da dem, som skal i SFO ved endt skoledag, allerede kender SFOen og de andre store børn. Vi oplever tidlig SFO som værende en rolig, langsom og meget velforberedt overgang fra børnehave til skole. Dermed ikke sagt, at det for nogen børn ikke fungerer – og at det fysiske skifte i nogle skoledistrikter slet ikke fungerer. Men det er ærgerligt at fjerne tilbuddet, når det fungerer rigtig godt. Bemærk også at kommunerne med den nye økonomiaftale får mulighed for at forlænge minimusnormeringerne frem til skolestart.

Et forslag herfra kan være at dele faglærere på tværs af skolerne (evt. i distriktet), og generelt sørge for at rekruttere lærere med stærke kernekompetencer i dansk og matematik.

Det er vores opfattelse, at der på skolerne i perioder er udfordringer med fravær blandt lærerne – her tænker vi at skolelederen evt. kan dække ind eller have retningslinjer for en fast kendt vikardækning, så børnene også lærer noget i de timer, hvor der er vikar.

En anden anbefaling er mulighed for niveaudelte hold på tværs af klassetrin eller differentieret undervisning, hvor lærerne tilpasser materialet, så fx ordblinde får en tilrettet version, mens særligt dygtige elever får materiale på et højere niveau end gennemsnittet. Dette praktiseres allerede på Rougsøskolen med gode resultater.

Børn (særligt de små) har brug for faste rammer og kendte relationer for at føle sig trygge, så de kan tage imod læring. Et skifte kan bryde venskaber, skabe utryghed og påvirke både trivsel og læring. Ligesom personalet skal bruge ekstra ressourcer på at genopbygge tryghed og fællesskab i klassen. Et skifte kan også være medvirkende til skolevægring, fordi børnene oplever manglende tilhørsforhold i "den nye klasse" – så vi synes ideen om færre skift er god – særligt hos de helt små børn. Det taler i særdeleshed ind i ideen om at bevare skolerne i børnebyerne.

Ledelse og lokale beslutningskompetencer

Vi ser positivt på anbefalingen om daglig, faglig ledelse på hver matrikel. Det forudsætter dog, at lederne reelt frisættes med større lokal beslutningskraft og hurtigere

beslutningsveje, så de kan præge den pædagogiske udvikling tæt på skolens virkelighed og elevsammensætning.

Samtidig er det vigtigt, at lærere, pædagogisk personale og ledelse fortsat har adgang til systematisk sparring på tværs af skoler eller distrikter, så erfaringer deles, og fællesskabet i kommunen fastholdes. Særligt på mindre skoler er der behov for struktureret ERFA og afsatte ressourcer til dette.

Vi vil samtidig udfordre det nuværende ledelsesniveau og pege på, at der bør være et stærkere fokus på kerneopgaven – flere lærere, pædagoger og lokale faglige ledere tæt på børnene. Hvis der indføres daglig faglig ledelse på hver skole, kan det samtidig overvejes at forenkle det overordnede ledelseslag for at frigøre ressourcer til den nære drift.

Samtidig bør elever, lærer, skoleledelse og lokalsamfund inddrages i udvikling af fysiske rammer, da læringsmiljøer i høj grad skabes gennem brug og ejerskab – ikke alene gennem arkitekter, forvaltning og byggefolk. Dette vil være særligt relevant på mindre skoler og kan samtidig bidrage til mere målrettede og omkostningseffektive løsninger.

Transport og geografisk tilgængelighed

Skolebuskørsel og transporttid bør indgå som en væsentlig kvalitetsparameter for fremtidens skole. Lang transporttid medfører mindre tid til fritidsliv og socialt fællesskab for eleverne, risiko for uoplagthed til skoletimerne og øgede kommunale transportudgifter.

”Opsamlingsstationer” er blevet nævnt i debatten omkring minimering af transporttid. Vi synes ikke den lange transportafstand kan kompenseres med denne løsning, da børnene har fortsat lang transport og ventetid uagtet at de mellemparkeres. De små børn (fra 5 år) kan ikke efterlades ved stationer uden voksent opsyn, ligesom der er risiko for uoverensstemmelse mellem børnene. At fokusere på tid frem for afstand tænker vi blot giver en meromkostning. Oplandet omkring Rougsøskolen er geografisk stort, og mange elever har allerede i dag betydelig transporttid, herunder busskift og lange køretider – f.eks. i forbindelse med transport til Auning Skole. Det betyder, at en væsentlig del af eleverne allerede bruger en stor del af deres dag på transport til og fra skole.

Skjulte konsekvenser ved skolesammenlægninger

Selvom der efterspørges kommentarer og idéer til anbefalingerne, er det nødvendigt også at forholde sig til de scenarier, der vedrører skolelukninger og sammenlægninger.

Ved strukturelle ændringer bør de samlede økonomiske konsekvenser indgå i beslutningsgrundlaget. Erfaringen er, at lukning af skoler eller funktioner ikke nødvendigvis medfører tilsvarende besparelser, da der ofte fortsat vil være driftsudgifter til tomme

bygninger samt udgifter til nedrivning eller løbende vedligehold. En lukket skole kan ikke efterlades – og der kommer næppe købere.

Samtidig kan der være afledte konsekvenser i form af fraflytning, øgede transportudgifter, tab af skatteborgere og øget brug af fri- og privatskoler, herunder risiko for skoleflugt ud af kommunen.

På den baggrund bør der udarbejdes en samlet konsekvensanalyse, som også medtager de langsigtede effekter på bosætning, elevgrundlag og den samlede kommunale økonomi.

Udviklingsperspektiv

Vi tænker, at det i virkeligheden handler om at turde investere i områderne uden for Grenaa og Auning. I stedet for at se skolestrukturen som et valg mellem driftsreducering eller lukning, bør der arbejdes mere aktivt med udviklingsmodeller, som kan hjælpe skoleøkonomien, trivslen og fagligheden på vej.

Den nye regering lægger op til at hjælpe kommuner som Norddjurs med de nedslidte folkeskoler, så vi vil opfordre til at have ambitioner for området.

Her kommer et par forslag til mulige udviklingsspor:

- danne profilskoler (natur-, udeskole-, kyst- eller bevægelsesprofiler)
- stærkere lokal forankring gennem partnerskaber med frivillige og lokale ressourcer (forældre, foreninger, erhverv) – vi er faktisk gode til håndværk i Norddjurs
- tværgenerationelle aktiviteter. Det kan være at man kan få frivillige ældre borgere fra nærområdet til at spille, læse eller lytte til eleverne, som supplement til det pædagogiske personale
- fokus på øget brug af natur og nærområde – det er billige "læringsrum"

Vi skal skabe de bedste rammer for børnene – ikke kun i dag, men også for det samfund de skal vokse op i, og vende tilbage til som voksne.

Tænk, hvis man kunne tiltrække familier ved det rette skoletilbud? Det er vigtigt at skoleområdet får ro nu, for bosætningens og rekrutteringens skyld.

Det er umuligt at lave anbefalinger, som passer på en hel kommune. Særligt en kommune som os, hvor der er stor forskel på befolkningstætheden, kulturen og nærmiljøet. Derfor bør der være plads til variation og lokale løsninger frem for én samlet model, der påtvinges alle.

Det betyder i virkeligheden, at vi bør give plads til forskellighed, og ikke påtvinge strukturændringer igennem hos alle. Vi må kunne differentiere, hvis vi skal skabe nogle af de bedste skoletilbud i Danmark – for ja, det er vel ambitionen. "Drøm stort", har I sagt.